

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

TŘI WÉ

Michaela Dušková

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění

Studijní program Výtvarná umění

Specializace Animovaná a interaktivní tvorba

Diplomová práce

TŘI WÉ

Michaela Dušková

vedoucí práce: Prof. akad. mal. Barta Jiří, Doc. MgA. Domlátil Vojtěch

Katedra výtvarného umění

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2022

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracoval(a) samostatně a nejedná se o plagiát.

Plzeň, duben 2022

.....
podpis autora

Obsah

1	MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE
2	TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY
3	PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY
	3.1 Proces přípravy
	3.2 Proces tvorby
4	POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA, PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR
	4.1 Popis díla
	4.2 Technologická specifika
	4.3 Přínos práce pro daný obor
5	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ
	a) Knižní a periodická literatura
	b) Internetové zdroje
6	RESUMÉ
7	SEZNAM PŘÍLOH

Čím víc jsem o věcech mluvila, tím méně jsem je prožila. Čím více jsem mlčela, tím intimněji jsem se dostávala do kontaktu se sebou a mou tvorbou. Teď mi přijde důležité vyvažovat.

Mé dílo není oddělitelné od mé osoby. O to víc musím vyvažovat.

Představuji si to jako obložený talíř, na který si můžu dát všechno jídlo světa. Ten talíř se pořád proměňuje. Díky času. Dám Vám příklady, co se může na takovém talíři stát.

Je tam degustační porce dobrot různých barev a chutí. Je tam hodně dobrot. Dobrota spadla na zem. Tohle vypadalo jako dobrota, ale nechutná to jako dobrota. Kachna. Tady tohle je zdravý, ale nevoní to. Tohle je zdravý a chutný. Dám si toho hodně. Přejedla jsem se. Příště míň. Vám ta pohanka nechutná? Na to si zvyknete. Ach ták, vy si zvykat nechcete. Naštěstí je svět jídlem přeplněný, vyberte si něco jiného. Kde mám ten talíř? To je připálený? Prostě to z toho spodku odkrojíme, nikdo si toho nevšimne, jíst se musí. Je poledne a polévka stydne. Můžu si nandat sama?

Děkuju za všechno, co se na mém talíři objevilo.

Na co jsem přicházela je, že se spíše než v pohybu, přemýšlím v obrazech, potřebuji se zastavovat, abych mohla prohlížet. Jsem tedy asi více výtvarník, než animátor. Animace je ale věrný druh. Všechno mihotání a možnosti, které odkrývám, jsou pro mě velkou radostí. Ta radost se pozná, když začnu práci, vstanu po deseti minutách, a překvapeně koukám, že hodin uběhlo deset. Hodně to souvisí s doteky. Když to prochází mýma rukama ve hmotě. Nebo když můžu objevovat a mám dost prostoru pro improvizaci, ve které nechávám plynout náladu volně a nespoutaně. Ovlivňuje mě hudba i literatura, pod jejichž dojmy mi proudí myšlenky a vize.

Zanechalo ve mně veliký dojem například hledání možností animace s meotarem, které mě dostalo od samotného prožitku z tak velkých obrazů přímo před mýma očima, až k animaci, objevování nových materiálů, obrazů z folií, vytvoření animovaných pozvánek na koncert, na kterým jsem vytvářela živé meotarové obrazy nad hlavami muzikantů. Live Meo Mí. To byl nový druh zážitku, kdy animátor vyleze ze své temné místnosti a praskne mu žilka pod okem ve chvíli, kdy spatří světlo a za ním publikum, které vidí co děláte. Vidí vše bezprostředně, stejně jako vy je. Můžete s nimi mluvit, stejně jako oni s vámi. Motivovalo mě to, začít přemýšlet nad tím, jak propojovat tento tvořící intimní prostor se společností a energií, která je sdílená. A už mám plán.

Zpracovávám básnický triptych tří generací rodiny Wernischů. Ivan Wernisch, jež je otcem Michala Wernische, v literárním světě známým pod jménem Ewald Murrer, a jeho dcery Rosalie Wernischové. Každý je zastoupen jednou básní.

Zcela první důvod byla snaha vymanit se z psaní scénáře. Básně jsou pro mě velké múzy a navíc mají skvělý formát krátkého filmu. Jelikož je Rosa má blízká přítelkyně, která se celých deset let na mé prosby o nahlídnutí do jejího šuplíku zaplněným básněmi zdárně vykrucovala, přešla to, nebo jednoduše začala koukat jinam, ucítila jsem příležitost. Požádala jsem ji, jestli bych nějakou z jejích básní nemohla naanimovat, podpořit ji tak k překročení ostychu, který díky literárnímu rodinnému klanu má. Souhlasila.

Dlužno říci, že jakkoli idylicky může znít "rodina básníků, talent a sláva pro každého", tak takhle jednoduché to není. V bytě jsem roztáhla koberec a na špičkách bosých nohou jsem začala potichu a nesměle přešlapovat. Věděla jsem, že Rosa svého dědečka nezná, kvůli zpřetrhaným rodinným vazbám. Věděla jsem, že Ewald Murrer je cesta, jak se vymanit ze spárů jména "Wernisch". Viděla jsem Ivanovu fotku v Literární kavárně Řetězová pověšenou v hezkém rámu. Kavárna zavřela. Rosa se stěhuje a Ivanův portrét všimne vedle její postele zastlané pruhovaným povlečením.

Ačkoli se neznají, přijde mi paradoxní, jak pouhé vědění, nebo společné jméno, dokáže na záda mladého člověka naložit takové břímě. Mé přání, otevřít Rosin šuplík, se mi v hlavě začalo rozevírat do širokého objetí všech tří generací. Začala jsem si přát, aby Rosa mohla lítost z neznáma proměnit v něco, co je mezi nimi společného a osobního. Necítila jsme se však hodna přímých činů a tak se zrodila právě tato myšlenka. Vytvořit básnický triptych. To nač stačím, a co si dovolím, je získat od každého z nich souhlas s vytvořením tohoto díla na jimi vybranou báseň. A oni souhlasili.

Dokonce Ivan s Rosou si, snad díky rozvířené vodě, vyměnili i pár korespondencí. Měla radost, já také a to jsem ještě nenaanimovala ani čárku.

Dávalo mi smysl, zvolit si něco, co má přidanou hodnotu. Tento sociální přesah práce je mi větší motivací, než tvoření smyslností pro sebe, od sebe či pro bublinu animátorů na festivalech. To jsou pro mne nyní temná zákoutí, ve kterých tuším, že mohu být jen pokud si dokážu být oporou s narovnanými zády a pevnými nohama. Čím jsem narovnanější, tím jsem výš a to mě stále umí děsit.

3.1 Proces přípravy

Proces přípravy byl zahájen tím, že jsem začala sestavovat koncept. Skrze Rosu jsem se propojila s jejím otcem Michalem, ten se spojil se svým otcem Ivanem a voila, požehnání. Napsala jsem to za dvě věty, ale ve skutečnosti tento proces trval pár měsíců.

Baví mě jedna věc. První jsem získala básně od Michala W., nabídl mi jich několik a já si mohla vybrat. Rosa zatím začala vybírat a dávat do kupy k výběru své. Uplynul čas a podařilo se získat vybranou báseň od Ivana. Přišla jedna jediná. Rosa stále štrachá v šuplíku.

Začala vznikat první báseň od Ewalda Murrera, "Hodina Divná" v čase, kdy jsem byla omámena vábením meotarových světýlek, které jsem začala sesbírávat ze zdí a koutů plzeňského Depa.

Pak jsem měla mezeru, a spadla jsem do medu. Lepilo to, ale vylezla jsem a začala pracovat na básni číslo dvě, básni Ivana. Rose jsem připomněla, že by bylo dobré, abych už mohla začít pročítat tu její, ujistila mě, že už se jí pod rukama rýsuje jedna vyvolená, že to cítí v kostech.

Když mi v poště přistála Ivanova báseň "Tyhlety chmurné průjezdy" a já si ji přečetla poprvé, neviděla jsem v představách jedinej obrázek. Ani malinkatej flíček. Byla tak tajemná. Vůbec jsem netušila, jak ji uchopit. Ještě se mi lepil med na paty, takže jsem chvílema ceprněla, než jsem dostala další vůle vstání. Ted' už jsem básní prošla a v každým jejím písmenku se ztratila, pokoukala a dlouhým krokem se vnořila do dalšího, dokud písmenka nedošla k tečce. Slunce zapadalo a stíny se prodlužovaly. Je to šťavnatý žití, moct být uvnitř básně. Stačí ji dát čas a číst, dokud slunce nezapadne zcela. Ale naštěstí, naštěstí! Jsou pořád i nové dny. Mám ted' v knihovně o pár sbírek básní víc.

„Kájo, já to za měsíc odevzdávám, vybrala jsi už tu báseň?“

„Kájíku, promiň, příští týden, práce, škola, mňouká na mě Mína..slibuju!“

Pak Rosa otevřela okno svého bytu, pohladila kočku, zapálila si žlutou camelku a přemýšlela, jestli by neměla jít pro hadřík a otřít prach z listů zelence.

Jak jsem byla v tom medu, tak se mi prvně stalo, že technika nepřišla za mnou tím, že by skrze mé tvoření přirozeně vyústila. Vyдалa jsem se já za ní. Už několik let si na kroužcích animace, kde učím děti, ve volných chvílích, dělám malé matrice. Voskovkou překryju papír, zatru tuší a škrábu. Tohle kapesní rytí jsem pak vozila s sebou na toulkách a zaznamenávala si na ně chvíle v životě. Často se stávalo, že se ke mně sesedli další lidé různých velikostí a taky si něco z radosti vyškrabali. Tak já ten film zkusím vyškrabat.

3.2 Proces tvorby

Nejprve vzniklo pár zkoušek s tuší. Nebyla jsem z toho zcela potěšená a došlo na několik "aha" okamžiků, cest, které nikam nevedly i objevy, co mě potěšily.

Začala jsem se nořit do básně a dlouho jsem jí jen nechávala doléhat a cítit nálady, které z ní mám. Zakreslovala jsem obrázky a motivy, které náladu něčím otiskují. V počítači jsem z již nasbíraných pokusů s tuší a škrabáním komponovala vizuály i barevné kombinace. Většina z těchto věcí mi následně byla pouze inspirací. Něčím, na co jsem mohla koukat a tím se dostávat do procesů tvorby. Ale při samotném tvoření je to pak stejně velké překvapení. Jsem spokojená, když mám prostor pro improvizaci. Mohu sejít z prvního záměru pro něco, co se otevřelo cestou a dává mi smysl to prozkoumat. Nevím jestli je to mou momentální neschopností si věci dopředu plánovat, nebo tím, že mě baví intuitivní plynutí.

Ale je pravda, že alespoň nějaké vytvořené mantinely mi pomáhají. Mít letný plán, ve kterém je zahrnutá i možnost pro odchylení, to mi dává jistější zázemí. Balancuju ve strukturovaném chaosu.

Pomalovala jsem papíry olejovými pastely a rozpila terpentýnem. Tuto fázi jsem naskenovala. Pomalované papíry jsem zatřela tuší. I tuto fázi jsem naskenovala. Všechny jsem očíslovala a srovnala zarovnávala do komínků podle velikostí. Z těch komínků jsem si pak brala jeden papír po druhém a škrabala jako při kreslené animaci. Výsledky mě tolik netěšily. Při procesu jsem ale nasbírala spoustu jiných odchylek, které jsou nakonec lepší, než samotné škrabání. Ve filmu z něj mnoho nezbylo. Škrábala jsem pak také do sololitu, kde byly, oproti papíru, lepší podmínky pro retušování, zatírání předchozí linky a pomalování tuší.

Zapojila jsem animovanou malbu. Při ní jsem objevila malbu statickou elektřinou, což je hodně zábavná podívaná. Vzniká tak nekontrolovatelný a vždy překvapivý tah, který se dá pouze směřovat, nikoli poddat. To je na tom ta sranda. Navíc to vypadá nekonečně působivě, když se štětcem nedotýkám skla a barva se na sklo sama přichytává. Je to stejně omamné, jako když se předemnou rozlije několikametrový obraz meotarové projekce. Bohužel pro vás, stejně nepřenositelné. Pro mě je to jako skryté tajemství, něco co je pouze mé, čisté a prchavé, bez hodnocení na konci.

Z množství sesbíraného materiálu přichází část stříhání, klíčování a kompletace jednotlivých animací v celek. Něco, co jsem se snažila dělat už v průběhu, abych viděla, kolik toho asi ještě chybí. Ale protože tento úkon i všechny předchozí dělám sama, nejlépe to funguje, až když jsem v tom intenzivně pohlcená. Dala jsem si tedy osobní termín, do kdy budu animovat a od kdy začnu se stříhem. Stejně nestíhám. Zvuk dělá hodný člověk, co mě má rád a já se pak budu muset o to víc snažit, abych nepřipálila žádné další koláč, protože noci jsou ve tvaru přesýpacích hodin. Mé časové odhady se hodně zlepšily, ale i tak tu ubývá metafor. Chybí prostor pro dosednutí a chvilkový odstup, aby jsme se mohli pohnout v některých místech jiným směrem. Nuže, pohneme se, však ještě uvidíte.

Hlas, který Ivanovi, pro jeho zdravotní stav, zapůjčil Vladimír Sosna jsem vybírala na základě naposlouchaných záznamů z Ivanova čtení. Vladimír pak, na základě poslechu stejných záznamů, básně namluvil. S Pavlem Kielbergerem hledáme rovnováhu spolu s jeho zvukovými obrazy, mými vizuálními, i čtenou básní. Aby vzniklo dílo, které se v těchto vrstvách vzájemně podporuje, neubírá na důležitosti tomu, co má být v popředí pozornosti, ale zároveň uchopí a obejmě diváka, který je uprostřed celku.

Výsledkem je druhá báseň, z triptychu rodiny Wernischů, v rozsahu dvou minut a kousku. Nese název "Tyhlety chmurné průjezdy", napsal ji Ivan Wernisch.

Ivan Wernisch
Tyhlety chmurné průjezdy

Je konec léta. Řekněme,
že večer je dnes vlahý
Však za vraty domu žiletkář
chvěje se, neb je nahý

Ach tyhle chmurné průjezdy!
Je tady tma a smrad a špína
Jakýpak div, že dívenky
raději chodí někam jinam

Někam, kde, šťastny, že tam smějí
doprovodit krásné pány,
pošťuchují se, dovádějí
a s břitvou na krku se smějí,
netuší, že jsou podřezány

Je konec léta. Řekněme,
že večer je dnes vonný
Ozve se smích a žiletkář
se leká: to jsou ony!

A odplivne si vzápětí
Tohle že jsou mé oběti?
Jdou tudy dnes již potřetí

Nemám proč, jsem však unaven
Léto snad nikdy neskončí,
snad tedy skončí aspoň tenhle den
Již ozývá se ječení
hospodyní, které nyní
proklínají svou pečení,
zatímco jiné pilně kvílí
nad tím, co právě navařily

Už je to tak. Den končí.
Snad nebude na co vzpomínat

Snažím se skrze ni předat nálady a atmosféry, které na mne doléhaly.

Vyčerpanost z časochodu a světa, nelibost a ještě stále trochu se bouřící odevzdanost. Jako by byla o člověku, ze kterého se stává unavený starý pán. Unavený z cykličnosti, z toho, že dny začínají a končí, pak zase přijdou nové a odejdou staré a mezitím pozoruje naivní křepčení. Jako kdyby prohlédl hru, která si hraje na život, ale živý není. Stejně však zůstává a ráno znovu vstane.

Zároveň je to pořád báseň. Ta, i když drásá a je temná, pořád se dotýká duše, která se básni otevře a nechá ji dolehnout. A v tom napojení, které se básníkovi podaří navázat, cítím velkou nežnost. To je pro mě ta síla básní. Dobrých básní. Takový dojem se snažím zachytit.

Film byl animován na multiplánovém stole v animárně naší školy. Skenovala jsem. Využívala jsem klíčovací pozadí, malbu olejovými barvami, terpentýn, tuš a sponostu ostrých i chlupatých nástrojů.

V After Effectech jsem pak dávala vše dohromady, klíčovala, retušovala, maskovala a skládala poklonu Lumetri Color a těm, co to vymysleli a naprogramovali hlavou.

Ráda bych, aby se výsledný triptych podíval na festivaly obou stran, aby vznikaly čtecí večery s projekcí, propojovaly se rozličné tvůrčí žánry a svět zůstal otevřený své pestrosti. Taky se pořád snažím, aby díla, která vytvořím měla hodnotu, ale taky duši. Aby tam zůstal otisk člověka, což je pro mě stále ještě smysluplná cesta, vedoucí více skrze ruce, než data. Je to pomalejší a chybnější, ale pro mě osobnější, zábavnější a často se mnou rezonují právě díla, který v sobě tyhle otisky mají. Nespěchám. A vyvažuji.

"Tak víš co, Roso, pošli mi to do konce května, ať na to máš klid, já už teď ty návrhy stejně nestihnu"

"Kak jo, díky Kájo, pošlu."

Jó! A taky jsem objevila tu animaci statickou elektřinou. Jsem vynálezce.

Pernambuco

Nakladatel: Druhé město.

ISBN: 978-80-7227-406-2.

EAN: 9788072274062.

Autor: Wernisch, Ivan

Rok vydání: 2018 (1.vydání)

Ivan Wernisch: Příběh dešťové kapky a nová tvorba, Knihovna Václava Havla

https://www.youtube.com/watch?v=znVH9G_AY-c&t=607s

The second of three poems from my animated triptych. Three generations of poets from the Wernisch family, each represented by one of their poems. This project is meant to serve as binding force between the broken family ties of these three poets. In this poem I have chosen to work with more abstract components and to express the emotions I feel from the poem. I will use a combination of techniques; scratching into paper, hardboard and painting on glass. I am looking for ways to combine these techniques into a cohesive whole, not just to describe the poem directly but to accompany it both visually and acoustically, thus possibly enticing someone to watch who otherwise might not read poetry themselves.

